

άλατισμα τό, κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.) *άλατισμαν* Κύπρ. Πόντ. (Κρώμν. Οἶν. Τραπ.) *άλάτ'σμα* Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἅ. *άλάδ'σμα* Σάμ. κ. ἅ. *άλότισμαν* Πόντ. (Χαλδ.) *άάτισμα* Κρήτ. *λάτισμα* Θράκ. (Σαρεκκλ.) Σύμ.

Τὸ μεσν. οὐσ. *άλάτισμα*.

1) Τὸ άλατίζειν, ὁ άλισμὸς τροφῶν πρὸς ἄρτυσιν ἢ ρίχευσιν κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Χαλδ.): *Τὸ κρέας-τὸ φαγεῖν-πράρι θέλει άλατισμα* κοιν. 2) Ἡ παροχὴ ἄλατος εἰς τὰ φα πρὸς τροφήν Πόντ. (Κρώμν. Τραπ. Χαλδ.)

Πβ. *άλάτωμα*, *άλατωμός*.

άλατιστήρα ἡ, ἁμάρτ. *άλατιστέρα* Πόντ. (Χαλδ. κ.ἅ.) *άλατιστέρα* Πόντ. (Χαλδ.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. *άλατιστήρι*.

Μεγάλη πλάξ ἡ γενικώτερον μέρος πετρῶδες, ὅπου δίδουν πρὸς τροφήν ἄλας εἰς τὰ κατοικίδια ζῶα. Πβ. *άλαταρεῖα* 1. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπον *Ἀλοτιστέρα* καὶ ὡς τοπων. Χαλδ.

άλατιστήρι τό, ἁμάρτ. *άλατοστέριν* Πόντ. (Κερασ.) *άλατιστέρ'* Πόντ. (Χαλδ.) *άλατοστέρ'* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *άλατίζω*. Τὸ ο τοῦ *άλατοστέριν* κατὰ τὸ *άλατοθήκη* κττ.

Μεγάλη πλάξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας δίδεται ὡς τροφή ἄλας εἰς τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἰγας. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρεῖα* 1. Πβ. καὶ *άλατιστήρα*.

άλατιστός ἐπίθ. πολλαχ. *άλατιστός* Κρήτ. *λάτιστός* Σύμ.

Ἐκ τοῦ ρ. *άλατίζω*.

Ἀλατισμένος, ἀλίπαστος ἔνθ' ἄν.: *Ἐλαιές άλατισστές* Κρήτ.

άλατίστρα ἡ, Στερελλ. (Αἰτωλ.) — Λεξ. Λάουνδ.

Ἐκ τοῦ ρ. *άλατίζω* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -στρα.

Μεγάλη λιθίνη πλάξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας θέτουν ἄλας διὰ νὰ φάγουν τὰ ζῶα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρεῖα* 1. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Αἰτωλ.

άλατίτσα ἡ, Πόντ. (Ἀμισ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Χόρτον τι ἄγριον.

άλατοβαρελλάκι τό, ἁμάρτ. *άλατοβαρελλάκι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *άλατοβάρελλο*.

Μικρὸν βαρέλλιον χρησιμοποιοῦμενον ὡς δοχεῖον ἄλατος. Συνών. *άλατομεθηράκι*.

άλατοβάρελλο τό, ἁμάρτ. *άλατοβάρελλο* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *βαρέλλι*. Περὶ τοῦ τονισμοῦ καὶ τῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,170 κέξ. 179 κέξ.

Βαρέλλιον χρησιμοποιοῦμενον ὡς δοχεῖον ἄλατος. Συνών. *άλατομέθηρο*.

άλατοβόλι τό, ἁμάρτ. *άλατοβόλι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -βόλι.

Πολὺ ἄλας: *Εἶδ' άλατοβόλι ναι τοῦτο!* Συνών. *άλατοθέμι*.

άλατόβολος ὁ, ἁμάρτ. *άλατοόβολος* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *βόλος*.

Λίθος σφαιρικός καὶ λεῖος, διὰ τοῦ ὁποίου τρίβουν τὸ ἄλας: *Δῶσ' μου τὸν άλατοόβολο γιὰ νὰ κοπανίσω ναν κουκκί άλάτσι*. Αὐτὸς φαίνεται σὰν ἄλατοόβολος (ἐπὶ ἀνθρώπου παχυσάρκου ἢ μωροῦ). *Μούρ' άλατοόβολε, δὲ σωπαίνεις!* Συνών. *άλατολίθι*, *άλατόπετρα* 2.

άλατόγουρνα ἡ, ἁμάρτ. *άλατοόγουρνα* Κάλυμν. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἅ. *άλατοόουρνα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *άλατοόγουρνα* Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *γούρνα*.

Κουλότης εἰς παράλιον βράχον, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσρέει ἡ θάλασσα καὶ ἐξατμιζομένη ἀφίνει ἄλας ἔνθ' ἄν.: *Πάμε 'ς τοῖς άλατοόγουρνες νὰ πάρωμε άλάτι* Λακων. *Ταχὰ ταχὰ δμάγκα 'ς τσ' άλατοόουρνες*, μὰ εἶχα *δο μαζωμένο* (ἐνν. τὸ ἄλάτι) Ἀπύρανθ. Συνών. *άλατότοπος* 1, *άλυκή*. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Ἀλατοόγουρνες* καὶ τοπων. Κάλυμν.

άλατοελαιά ἡ, ἁμάρτ. *άλατοελαιά* Κρήτ. *άλατοελαι* Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *ελαία*.

Ἀλατισμένη, παστή ἐλαία.

άλατοθέμι τό, ἁμάρτ. *άλατοσθέμι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -θέμι.

Πολὺ ἄλας: *Εἶδ' άλατοσθέμι κ' εἶδα κακὸ εἶν' ποῦ τό 'βαλες μέσ' 'ς τὸ φαεῖ!* Συνών. *άλατοβόλι*.

άλατοθήκη ἡ, Σύρ. (Ἐρμούπ.) Πόντ. (Κερασ.) κ. ἅ. *άλατοθήκα* Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *θήκη*.

Ἐπιτραπέζιος θήκη ἄλατος ἔνθ' ἄν.: *Ἐδ' ἄλας 'ς τὴν άλατοθήκα* Ὁφ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρεῖο*.

άλατολίθι τό, Πελοπν. (Κορινθ. Σαραντάπ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάτι* καὶ *λίθι*.

Στρογγύλος καὶ λεῖος λίθος, διὰ τοῦ ὁποίου τρίβουν τὸ χονδρὸν ἄλας. Συνών. *άλατοόβολος*, *άλατόπετρα* 2.

άλατολόγι τό, ἁμάρτ. *άλατουλόι* Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλατολόγος*.

1) Τὸ ἐπιτραπέζιον ἄλατοδοχεῖον ἔνθ' ἄν.: Φρ. *Τ' τό 'καμαν τὸν κιφάλ'* *άλατουλόι* (ἐπὶ ἀνηλεοῦς δαρμοῦ τῆς κεφαλῆς κατ' ἀναλογ. τῆς συνων. φρ. *τὸν ἔκαμαν τ' άλατιοῦ*, περὶ ἧς ἰδ. *άλάτι*) Αἰτωλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *άλαταρεῖο*. 2) Σακκίδιον παρὰ τὴν ἐστίαν συνήθως κρεμάμενον περιέχον τὸ εἰς τὴν μαγειρικὴν δαπανώμενον ἄλας Στερελλ. (Ἀρτοτ.) Συνών. *άλατοσάκουλο*.

άλατολόγος ὁ, Ἡπ. Πελοπν. (Ἀράχ. Κορινθ. Σαραντάπ.) κ. ἅ. — ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3,360 *άλατουλόους* Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἅ. *άλατολόγος* Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλάτι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -λόγος, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 247 κέξ.

Δοχεῖον ἄλατος ἔνθ' ἄν.: *Οὐ άλατουλόους κριμνεῖτι ἀπ' πᾶν ἀπ' τ' γονιὰ γιὰ νὰ στιγνών' τ' άλάτ'* Αἰτωλ. || Ποίημ.

Καὶ μιὰ κρεμάθα μὲ πνιγὲς σιμὰ ᾿ς τὸν καπνοδόχο
κι ὁ λυχνοστάτης ᾿ς τὴ γωνιὰ κ' ἕνας ἀλατολόγος
ΑΒαλαωρ. ἔνθ' ἄν.

άλατομεθράκι τό, ἀμάρτ. ἀλατομεθράκι Νάξ.
(Ἀπύρανθ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀλατομέθρο.

Μικρὸς πίθος χρησιμεύων ὡς δοχεῖον ἄλατος. Συνών.
ἀλατοβαρελλάκι.

άλατομέθρο τό, ἀμάρτ. ἀλατομέθρο Νάξ.
(Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ μεθήρι.

Πίθος χρησιμοποιοῦμενος ὡς δοχεῖον ἄλατος: Ἐπά-
λαιωσεν τ' ἀλατομέθρό μας καὶ πέταξά το. Συνών. ἀλα-
τοβάρελλο.

άλατόμητος ἐπίθ. Κύπρ. Χίος (Καρδάμ.) κ. ἄ.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀλατόμητος = ὁ μὴ λατομηθεὶς,
σωθὲν οὐχὶ διὰ τῆς γλωσσικῆς παραδόσεως, ἀλλ' εἰσελθὼν
εἰς τὸν λόγον ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φρ. «ὄρος ἀλατό-
μητον» τῆς ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου
ἀκουομένης.

1) Ὁ μὴ ὑπὸ ποδὸς ἀνθρώπου πατηθεὶς, παρθενικός,
ἐπὶ ὄρους ἢ δάσους ἔχοντος πυκνὰ καὶ ὑψηλὰ δένδρα
Κύπρ.: Ἐπ-πεςα μέσα σ' ἕναν ὄρος ἀλατόμητον ποῦ ἔν ἡμπο-
ροῦσα νὰ περάσω. 2) Ὁλόκληρος Χίος (Καρδάμ.): Εὐτὸς
ἡμπορεῖ νὰ φά' ἕνα βοῦν ἀλατόμητον.

άλατομοίρης ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀλατομοίρης Πελοπν.
(Λακων.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ μοῖρα.

Ὁ οἰκείων καὶ συγγενῶν στερούμενος, ὁ ἄμοιρος καὶ
δυστυχῆς (κυριολ. ὁ ἔχων μοῖραν ἄλατος, ὅπερ εἶναι
ἄκαρπον).

άλατόπετρα ἡ, Κεφαλλ. Πελοπν. (Μεσσ.) — Λεξ.
Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. ἀλατόπετρα Κρήτ. ἀλακό-
πετρα Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ.) — Λεξ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ πέτρα.

1) Λίθος εὐθρυπτος ὡς ἄλας, συνήθως χρώματος ὑπο-
λεύκου Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Μεσσ.) 2) Λίθος σφαι-
ρικός καὶ λεῖος, διὰ τοῦ ὁποῖου τρίβουν τὸ ἄλας ἐπὶ πέτρας
ἐπιτέδου Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Συνών. ἀλατό-
βολος, ἀλατολίθι.

άλατοπίπερο τό, σύννηθ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ πιπέρι. Περὶ τοῦ τονισμοῦ
καὶ τῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,170 κέξ. 179 κέξ.

Ἄλας καὶ πιπέρι μαζί: Τ' ἀβγά θέλουν ἀλατοπίπερο.
Βάζω ἀλατοπίπερο ᾿ς τὸ ψάρι.

άλατοπιπερωμένος ἐπίθ. ΓΦέξη Νέα μαγειρ. 128.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ πιπέρι σχηματισθὲν κατὰ τὸ
παστωμένος κττ.

Ὁ καρυκευμένος ἢ πεπασμένος δι' ἄλατος καὶ πιπέρεως.

***άλατόπουλλο** τό, ἀλατόπον Πόντ. (Σάντ. Χαλδ. κ.ἄ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄλας.

Μικρὰ ποσότης ἄλατος.

άλατοσάκκουλλο τό, ἀμάρτ. ἀλατοσάκ' ἄλλον Στε-
ρελλ. (Ἀκαρναν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ σακκούλι. Περὶ τῆς καταλ.
καὶ τοῦ τονισμοῦ πβ. ἀλατοπίπερο.

Ἀλατολόγι 1, ὁ ἰδ.

άλατοσπυρίζω ἀμάρτ. ἀλατοσπ'ρίζου Στερελλ.
(Αἰτωλ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ σπυρί.

Ἐπιπάσσω ἐπὶ τινος πράγματος συνήθως τροφίμου
σπυριά ἄλατος ἤτοι κόκκους: Ἀλατοσπύρ'σ' του τοῦ κρεῶς
καὶ ἄφ' του. Τοῦ τυρι εἶναι ἀλατοσπ'ρισμένου. Συνών. σπυ-
ραλατίζω.

άλατοσπύρισμα τό, ἀμάρτ. ἀλατοσπύρ'σμα Στε-
ρελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλατοσπυρίζω.

Τὸ ἐπιπάσσειν ἐπὶ τινος πράγματος κόκκους ἄλατος:
Θεῶ' ἀλατοσπύρ'σμα τοῦ τυρι.

άλατότοπος ὁ, ἀμάρτ. ἀλατότοπος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ τόπος.

1) Κοιλότης εἰς παράλιον βράχον, εἰς τὴν ὁποίαν
εἰσρέει τὸ θαλάσσιον ὕδωρ καὶ ἐξατμιζόμενον ἀφίνει ἄλας.
Συνών. ἀλατόγουρνα, ἀλυκή. 2) Μέρους ὅπου τίθε-
ται τὸ ἄλας, βαρέλλιον ἢ πίθος: Διὰ τρεῖς ἀλατότοποι
ἔχουμεν ἀλλότεις, μὰ μήτε ξέρω εἶδα ἴνησα (ἔγιναν).

άλατοτρίβι τό, ἀμάρτ. ἀλατοτρίβ' Θεσσ. (Μηλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τοῦ ρ. τρίβω.

Ἰγδίον, εἰς τὸ ὁποῖον τρίβουν τὸ ἄλας.

άλατοῦσα ἡ, Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -οῦσα,
περὶ ἧς ἰδ. ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνᾶ 37 (1925) 188.

Γυνὴ ἀσχολουμένη ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν ἀλυκῶν εἴτε
ἐξάγουσα εἴτε μεταφέρουσα ἄλας ἐκ τῆς ἀλυκῆς.

άλατοψημένος ἐπίθ. ΚΠασαγιάνν. Μοσκ. 90.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τοῦ ψημένος μετοχ. τοῦ ρ.
ψήνω.

Ὁ δι' ἄλατος ψημένος καὶ μεταφ. ὁ καταστάς τραχύς,
σκληρός: Ὁ γέρω-Γουργάρος μὲ τὰ παρὰ γενάκια του
σπαρμένα ᾿δῶθε κείθε ᾿ς τὸ ἀλατοψημένο τὸ πετσί του.

άλάτρευτος ἐπίθ. πολλαχ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀλάτρευτος.

1) Ὁ μὴ τυγχάνων ἢ μὴ τυχὼν περιποιήσεως, ἐπὶ
ἐμψύχων καὶ ἀψύχων πολλαχ.: Ἀλάτρευτο παιδί-σπίτι
κττ. 2) Ὁ μήπω τεθεὶς εἰς χρῆσιν, ἀμεταχειρίστος,
καινούργιος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ.: Ἀλά-
τρευτο φλετζανάκι Ἀπύρανθ. Ἀλάτρευτο τσουκάλι Λεξ.
Μ. Ἐγκυκλ. Συνών. ἄγγιχτος 2, ἀγκαίνιστος 2,
ἀφόρετος, καινούργιος.

άλάτωμα τό, ἀμάρτ. ἀλάτωμα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλατώνω.

Ἡ δι' ἄλατος ἄρτυσις τροφῶν ἢ ἡ ταρίχευσις: Κάνεις
τῶνε δὰ τῷ φαγιῶ ἕναν ἀλάτωμα! (δηλ. δὲν ἡξεύρεις νὰ

